

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Første Afdeling)

10. april 2018 *

»Præjudiciel forelæggelse – præjudiciel forelæggelse efter hasteproceduren – artikel 99 i Domstolens procesreglement – retligt samarbejde i civile sager – kompetence i sager om forældreansvar – forældremyndighed over barnet – forordning (EF) nr. 2201/2003 – artikel 8, 10 og 13 – begrebet barnets »sædvanlige opholdssted« – afgørelse truffet af en ret i en anden medlemsstat vedrørende barnets opholdssted – ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse – kompetence i tilfælde af bortførelse af barnet«

I sag C-85/18 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Judecătoria Oradea (retten i første instans i Oradea, Rumænien) ved afgørelse af 4. oktober 2017, indgået til Domstolen den 8. februar 2018, i sagen:

CV

mod

DU,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne C.G. Fernlund, A. Arabadjiev, S. Rodin (refererende dommer) og E. Regan,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af Domstolens præsidents anmodning af 20. februar 2018 i henhold til artikel 107 i Domstolens procesreglement om at undersøge nødvendigheden af at undergive den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse hasteproceduren,

og idet Første Afdeling ved afgørelse af 28. februar 2018 har besluttet at behandle forelæggelsen efter hasteproceduren,

afsagt følgende

* Processprog: rumænsk.

Kendelse

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse drejer sig om fortolkningen af Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT 2003, L 338, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem CV og DU, som er forældre til et mindreårigt barn, om fastsættelsen af barnets opholdssted og et underholdsbidrag til barnets forsørgelse.

Retsforskrifter

Folkeretten

- 3 Konventionen om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser, indgået i Haag den 25. oktober 1980 (herefter »Haagerkonventionen af 1980«), har, således som det fremgår af dens præambel, navnlig til formål at beskytte børn på internationalt plan mod de skadelige virkninger af ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse og at etablere fremgangsmåder for at sikre, at børnene umiddelbart tilbagegives til den stat, hvor de har bopæl. Konventionen er blevet ratificeret af alle Den Europæiske Unions medlemsstater.
- 4 Konventionens artikel 3 har følgende ordlyd:

»Bortførelse eller tilbageholdelse af et barn skal anses for ulovlig, hvis:

 - a) den strider mod de rettigheder, som tilkommer en person, en institution eller en anden myndighed som forældremyndighedsindehaver, enten i fællesskab eller alene, ifølge loven i den stat, hvor barnet havde bopæl umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen; og
 - b) disse rettigheder faktisk blev udøvet, enten i fællesskab eller alene, da bortførelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller ville være blevet udøvet, hvis ikke bortførelsen eller tilbageholdelsen var sket.

Forældremyndigheden som nævnt i denne artikels litra a) kan i første række støttes på loven eller på en retlig eller administrativ afgørelse, men også på aftale, som har retlig gyldighed ifølge loven i den pågældende stat.«

EU-retten

Forordning nr. 2201/2003

- 5 12. og 17. betragtning til forordning nr. 2201/2003 har følgende ordlyd:

»(12) De kompetenceregler, der fastsættes i denne forordning for sager vedrørende forældreansvar, er udformet under hensyntagen til barnets bedste og bygger navnlig på kriteriet om nærhed. Dette betyder, at kompetencen først og fremmest bør tilfalde retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, undtagen i visse situationer, hvor barnets opholdssted ændres, eller hvor indehaverne af forældreansvar har aftalt andet.

[...]

(17) I tilfælde af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn bør tilbagegivelsen af barnet bringes i stand uden opsættelse, og med henblik herpå bør Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 fortsat anvendes som suppleret af bestemmelserne i denne forordning, særlig artikel 11 [...]«

6 Forordningens artikel 1 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Denne forordning finder anvendelse på det civilretlige område, uanset domsmyndighedens art, for spørgsmål vedrørende:

- a) skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab
- b) tilkendelse, udøvelse, delegation samt hel eller delvis frakendelse af forældreansvar.

2. De i stk. 1, litra b), omhandlede spørgsmål kan navnlig vedrøre:

- a) forældremyndighed og samværsret

[...]

3. Denne forordning finder ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende:

[...]

- e) underholdspligt

[...]«

7 Forordningens artikel 2 med overskriften »Definitioner« bestemmer:

»I denne forordning forstås ved:

[...]

7) »forældreansvar«: alle de rettigheder og pligter vedrørende barnets person eller formue, som er tilkendt en fysisk eller juridisk person ved en retsafgørelse, eller som en sådan person har som følge af loven eller en gyldig aftale. Betegnelsen omfatter navnlig forældremyndighed og samværsret

8) »indehaver af forældreansvar«: enhver person, der har forældreansvar over for et barn

9) »forældremyndighed«: navnlig rettigheder og pligter vedrørende omsorgen for et barns person og særlig retten til at bestemme, hvor barnet skal bo

[...]

11) »ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn«: et barns fjernelse eller tilbageholdelse:

- a) når denne strider mod en forældremyndighed, som er tilkendt ved en retsafgørelse, eller som består som følge af loven eller en aftale, der er gyldig i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen eller tilbageholdelsen, og
- b) for så vidt denne forældremyndighed faktisk blev udøvet, i fællesskab eller alene, da fjernelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller ville være blevet udøvet, hvis ikke fjernelsen eller tilbageholdelsen var sket. Forældremyndigheden anses for at blive udøvet i fællesskab, når en af indehaverne af forældreansvar ikke i henhold til en retsafgørelse eller som følge af loven kan bestemme, hvor barnet skal bo, uden samtykke fra en anden indehaver af forældreansvar.«

8 Samme forordnings artikel 8 med overskriften »Generel kompetence« har følgende ordlyd:

»1. Kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar over for et barn ligger hos retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor sagen anlægges.

2. Stk. 1 finder anvendelse med forbehold af artikel 9, 10 og 12.«

9 Artikel 10 forordning nr. 2201/2003 med overskriften »Kompetence i sager om barnebortførelse« bestemmer:

»I tilfælde af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn bevarer retterne i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, deres kompetence, indtil barnet har fået sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat, og

a) hver forældremyndighedsindehavende person, institution eller anden myndighed har affundet sig med fjernelsen eller tilbageholdelsen, eller

b) barnet har boet i denne anden medlemsstat i et tidsrum af mindst ét år, efter at den forældremyndighedsindehavende person, institution eller anden myndighed har fået eller burde have fået kendskab til barnets opholdssted, og barnet er faldet til i sine nye omgivelser, forudsat at en af følgende betingelser er opfyldt:

i) der er ikke inden et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets opholdssted, fremsat nogen anmodning om tilbagegivelse over for de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvortil barnet er fjernet, eller hvor det tilbageholdes

ii) indehaveren af forældremyndigheden har trukket sin anmodning om tilbagegivelse tilbage, og der er ikke indgivet en ny anmodning inden for det tidsrum, der er omhandlet i nr. i)

iii) en sag anlagt ved en ret i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, er afsluttet i henhold til artikel 11, stk. 7

iv) der er af en ret i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, truffet en afgørelse om forældremyndighed, som ikke indebærer tilbagegivelse af barnet.«

10 Forordningens artikel 11 med overskriften »Tilbagegivelse af barnet« bestemmer:

»1. Når en forældremyndighedsindehavende person, institution eller anden myndighed anmoder de kompetente myndigheder i en medlemsstat om at træffe afgørelse på grundlag af [Haagerkonventionen af 1980] med henblik på at opnå tilbagegivelse af et barn, som ulovligt er blevet fjernet til eller ulovligt tilbageholdes i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, finder stk. 2-8 anvendelse.

[...]

3. En ret, til hvilken der er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af et barn som omhandlet i stk. 1, fremmer sagen hurtigt under anvendelse af de hurtigste procedurer, der er til rådighed efter national lovgivning.

Uden at dette berører første afsnit, træffer retten sin afgørelse senest seks uger efter, at anmodningen er indgivet, medmindre særlige omstændigheder gør dette umuligt.

[...]«

- 11 Stk. 1 i forordningens artikel 13 med overskriften »Kompetence baseret på barnets aktuelle opholdssted« har følgende ordlyd:

»Hvis et barns sædvanlige opholdssted ikke kan fastslås, og kompetencen ikke kan afgøres på grundlag af artikel 12, ligger kompetencen hos retterne i den medlemsstat, hvor barnet befinder sig.«

Forordning (EF) nr. 4/2009

- 12 Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (EFT 2009, L 7, s. 1) finder ifølge artikel 1, stk. 1, anvendelse »på underholdspligt, der udspringer af et familieforhold, slægtskab, ægteskab eller svogerskab«.

- 13 Forordningens artikel 3 med overskriften »Generelle bestemmelser« har følgende ordlyd:

»De myndigheder, der er kompetente med hensyn til underholdspligt i medlemsstaterne, er:

[...]

- d) den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende forældreansvar, når anmodningen om underhold er accessorisk i forhold til denne sag, medmindre denne kompetence alene støttes på en af parternes nationalitet.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 14 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at de rumænske statsborgere CV og DU har været ugifte samlevende og boet sammen i Portugal. De fik et barn, som er født den 29. oktober 2010 i denne medlemsstat. Deres søn er portugisisk statsborger.
- 15 I juli 2015 blev forældrene skilt. Moderen, DU, forlod den fælles bopæl. Barnet blev boende hos sin far, CV.
- 16 Efter skilsmissen udøvede forældrene i overensstemmelse med portugisisk lov fælles forældremyndighed, som bl.a. omfatter retten til at bestemme, hvor barnet skal bo.
- 17 Den 11. april 2016 indgav moderen stævning ved en portugisisk ret med henblik på at opnå forældremyndighed over sit barn.
- 18 Den 25. april 2016 forlod faderen Portugal og rejste til Rumænien med sin søn uden moderens samtykke.
- 19 Ved en foreløbig afgørelse af 15. juli 2016 gav den portugisiske ret moderen medhold i hendes krav og tilkendte hende forældremyndigheden over barnet.
- 20 Den 4. april 2017 anlagde moderen sag ved de kompetente rumænske retter med henblik på at opnå tilbagegivelse af barnet på grundlag af Haagerkonventionen af 1980. Tribunalul București (ret i første instans i Bukarest, Rumænien) skulle følgelig tage stilling i en sag om international børnebortførelse.
- 21 Denne ret bestemte herefter ved en civilretlig dom, at barnet skulle tilbagegives til Portugal, med den begrundelse, at denne stat måtte anses for at være den medlemsstat, hvori barnet havde sit sædvanlige opholdssted. Dommen blev stadfæstet ved en dom afsagt den 16. august 2017 af Curtea de Apel

București (appeldomstolen i Bukarest, Rumænien), der således fastslog, at Rumænien i betragtning af den ulovlige fjernelse af barnet fra Portugal til Rumænien ikke kunne anses for at være den stat, hvori barnet havde sit opholdssted.

- 22 Uanset denne sag anlagde faderen den 21. april 2017 sag ved den forelæggende ret, Judecătoria Oradea (retten i første instans i Oradea, Rumænien), med henblik på, at denne fastsatte barnets opholdssted som faderens bopæl i Rumænien, og at det blev pålagt moderen at betale underholdsbidrag samt sagsomkostningerne.
- 23 CV har i denne forbindelse gjort gældende, at DU, siden hun forlod den fælles bopæl, kun har aflagt enkelte besøg hos barnet og hverken har bidraget til dets underhold eller uddannelse. Denne situation er for nærværende uændret, idet DU ifølge CV kun har én telefonisk kontakt om måneden med barnet.
- 24 Til sit forsvar har DU nedlagt påstand om afvisning af sagen og på grundlag af artikel 132 i den rumænske civilproceslov rejst indsigelse om, at den forelæggende ret savner kompetence, idet hun har påberåbt sig artikel 8 i forordning nr. 2201/2003 og den omstændighed, at de kompetente rumænske retter efter at være blevet forelagt en sag om bortførelse af et barn ved ovennævnte domme har fastslået, at deres barn havde fast bopæl i Portugal.
- 25 Som følge af fremsættelsen af denne indsigelse om manglende kompetence har faderen anmodet den forelæggende ret om at forelægge Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af begrebet barnets »sædvanlige opholdssted«, således som det i det væsentlige forekommer i artikel 8 i forordning nr. 2201/2003.
- 26 Den forelæggende ret har anført, at den som det første skal prøve moderens indsigelse om manglende kompetence, og at den for at træffe afgørelse om denne skal lægge begrebet »sædvanligt opholdssted« til grund.
- 27 Hvad dette angår har den forelæggende ret bemærket, at skønt barnet på det tidspunkt, hvor retten blev forelagt tvisten i hovedsagen, havde sit sædvanlige opholdssted hos sin far i Oradea i Rumænien, havde de kompetente rumænske retter ved de domme, hvortil der henvises i præmis 21 ovenfor, fastslået, at fjernelsen af barnet fra Portugal til Rumænien var ulovlig, og at barnets sædvanlige opholdssted var i Portugal.
- 28 På denne baggrund har Judecătoria Oradea (retten i første instans i Oradea, Rumænien) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
 - »1) Skal begrebet barnets sædvanlige opholdssted i henhold til artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 fortolkes således, at det sædvanlige opholdssted svarer til det sted, hvor barnet i en vis grad er integreret i et socialt og familiært miljø, uanset at der foreligger en retsafgørelse fra en anden medlemsstat, der er truffet efter barnets flytning med faren til den medlemsstat, hvor den mindreårige er integreret i det sociale og familiære miljø? Eller skal bestemmelserne i artikel 13 i forordning nr. 2201/2003, hvorefter kompetencen er baseret på barnets aktuelle opholdssted, finde anvendelse i dette tilfælde?
 - 2) Er det relevant for fastlæggelsen af det sædvanlige opholdssted, at den mindreårige er statsborger i den medlemsstat, hvori han har etableret sig med sin far, når forældrene kun er rumænske statsborgere?«

Hasteproceduren

- 29 Ved memorandum af 20. februar 2018 anmodede Domstolens præsident i henhold til artikel 107, stk. 3, i Domstolens procesreglement den hertil udpegede afdeling, nemlig Første Afdeling, om at undersøge, om det var nødvendigt at undergive den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse hasteproceduren.
- 30 Hvad dette angår bemærkes, at det fremgår af retspraksis, at Domstolen anerkender, at det er uopsætteligt at træffe afgørelse, når der er tale om fjernelse af et barn, navnlig når adskillelsen af et barn og en forælder risikerer at forværre forholdet mellem de pågældende, skade det aktuelle eller fremtidige forhold mellem dem eller forårsage uoprettelig psykisk skade (jf. i denne retning dom af 22.12.2010, Aguirre Zarraga, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, præmis 39).
- 31 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at det omhandlede barn, som er syv år gammelt, i næsten to år har boet sammen med sin far i Rumænien og er adskilt fra sin mor, der er bosiddende i Portugal. Den forelæggende ret har herom anført, at de kompetente rumænske retter, som har skullet tage stilling i en sag om international børnebortførelse som omhandlet i Haagerkonventionen af 1980, har fastslået ved en dom, som er blevet endelig, at fjernelsen af barnet fra Portugal til Rumænien var ulovlig. Den forelæggende ret har ligeledes anført, at CV har gjort gældende for den, at DU kun har én telefonisk kontakt om måneden med deres barn.
- 32 Under disse omstændigheder og under hensyn til, at barnet har en udviklingsmæssigt følsom alder, kunne en fortsættelse af den nuværende situation i alvorlig grad, eller endog uopretteligt, skade det forhold, dette mindreårige barn har til sin mor. Da integrationen af barnet i dets familiemæssige og sociale omgivelser, efter hvad den forelæggende ret har fastslået, endvidere allerede er meget fremskreden i den medlemsstat, hvori det har sit nuværende opholdssted, ville en forlængelse af denne situation kunne skade barnets integration i dets familiemæssige og sociale omgivelser yderligere i tilfælde af en eventuel tilbagegivelse til Portugal (jf. i denne retning dom af 22.12.2010, Aguirre Zarraga, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, præmis 40).
- 33 På baggrund heraf har Domstolens Første Afdeling den 28. februar 2018 efter forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at undergive den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse hasteproceduren.

De præjudicielle spørgsmål

- 34 I medfør af procesreglementets artikel 99 kan Domstolen, såfremt et præjudicielt spørgsmål er identisk med et spørgsmål, den allerede har afgjort, såfremt besvarelsen af et sådant spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, eller såfremt besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.
- 35 Denne bestemmelse skal bringes i anvendelse i forbindelse med den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse.
- 36 Indledningsvis bemærkes, at den omstændighed, at en national ret rent formelt har udformet sin anmodning om præjudiciel afgørelse under henvisning til bestemte EU-retlige bestemmelser, ikke er til hinder for, at Domstolen oplyser denne ret om alle de fortolkningsmomenter, der kan være til nytte ved afgørelsen af den sag, som verserer for den nationale ret, uanset om den henviser til dem i sine spørgsmål (jf. bl.a. dom af 29.9.2016, Essent Belgium, C-492/14, EU:C:2016:732, præmis 43, og af 15.2.2017, W og V, C-499/15, EU:C:2017:118, præmis 45).

- 37 I denne henseende skal Domstolens svar på den forelæggende rets spørgsmål gøre det muligt for denne at træffe afgørelse om den indsigelse om manglende kompetence, som DU har fremført for den på grundlag af artikel 8 i forordning nr. 2201/2003, idet denne indsigelse ifølge den nævnte ret skal prøves før de øvrige indsigelser og realiteten.
- 38 Det bemærkes i denne forbindelse, at der i hovedsagen er tale om ulovlig fjernelse af et barn som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i Haagerkonventionen af 1980 og artikel 2, nr. 11), i forordning nr. 2201/2003.
- 39 Det fremgår af de nævnte bestemmelser, at der er tale om ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn, som defineres på meget lignende måde i disse bestemmelser, når fjernelsen eller tilbageholdelsen af barnet har fundet sted i strid med en forældremyndighed, som er tilkendt ved en retsafgørelse, eller som består som følge af loven eller en aftale, der er gyldig i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen eller tilbageholdelsen (jf. dom af 8.6.2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, præmis 36).
- 40 I det foreliggende tilfælde blev det barn, som er omhandlet i hovedsagen, fjernet til Rumænien af dets far uden moderens samtykke i strid med den forældremyndighed, som forældrene er blevet tildelt i fællesskab i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen, nemlig Den Portugisiske Republik. Det er ligeledes ubestridt, at de rumænske retter efter at være blevet forelagt en anmodning i henhold til artikel 11 i forordning nr. 2201/2003 om at træffe afgørelse på grundlag af Haagerkonventionen af 1980 med henblik på at opnå tilbagegivelse af barnet, ved en dom, som har fået retskraft, har bekræftet, at fjernelsen var ulovlig, og givet påbud om, at barnet tilbagegives til Portugal.
- 41 Heraf følger, at spørgsmålet om, hvorvidt en ret i en medlemsstat i sager om forældreansvar for et barn, som er blevet fjernet ulovligt, er kompetent, under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede ikke skal afgøres på grundlag af den regel om tildeling af generel kompetence i artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, hvortil der henvises i de præjudicielle spørgsmål, og som omhandler tilfælde af ulovlig fjernelse til en anden medlemsstat (jf. i denne retning dom af 22.12.2010, Mercredi, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, præmis 42).
- 42 Ifølge artikel 8, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 finder reglen om tildeling af generel kompetence i stk. 1 nemlig anvendelse under forbehold af bl.a. forordningens artikel 10, hvori der fastsættes en særlig regel vedrørende ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn.
- 43 Endvidere bemærkes, at den forelæggende rets spørgsmål kun drejer sig om fortolkningen af forordning nr. 2201/2003, skønt det fremgår af forelæggelseskendelsen, at hovedsagen ikke kun drejer sig om forældreansvar, men ligeledes om underholdspligt, som i henhold til forordningens artikel 1, stk. 3, litra e), falder uden for dens anvendelsesområde.
- 44 I henhold til den retspraksis, hvortil der henvises i præmis 36 i denne kendelse, er det derfor nødvendigt at omformulere de forelagte spørgsmål, således at de tager sigte på artikel 10 i forordning nr. 2201/2003, der vedrører kompetence i sager om barnebortførelse, og artikel 3 i forordning nr. 4/2009, der vedrører kompetence til at træffe afgørelse vedrørende spørgsmål om underholdspligt.
- 45 Under hensyn til det foranstående må det lægges til grund, at den forelæggende ret ved sine spørgsmål, som bør behandles samlet, nærmere bestemt har udbedt sig oplysning om, hvorvidt artikel 10 i forordning nr. 2201/2003 og artikel 3 i forordning nr. 4/2009 skal fortolkes således, at retterne i den medlemsstat, hvortil et mindreårigt barn er blevet fjernet ulovligt af en af sine forældre, har kompetence til at træffe afgørelse om en anmodning fra denne forælder vedrørende forældremyndigheden over og underholdsbidrag til det pågældende barn, når barnet som følge af fjernelsen udviser en vis grad af integration i sine familiemæssige og sociale omgivelser i den nævnte medlemsstat, hvori begge barnets forældre desuden er statsborgere, skønt der foreligger en foreløbig

retsafgørelse truffet af retterne i den medlemsstat, der var barnets sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen, hvorved forældremyndigheden tilkendes den anden forælder, og barnets bopæl fastsættes til denne forælders adresse i den stat, hvori barnet havde sit oprindelige opholdssted, og hvori det ligeledes er statsborger.

- 46 I sager om ulovlig fjernelse af børn tildeler artikel 10 i forordning nr. 2201/2003 som hovedregel kompetencen i sager om forældreansvar til retterne i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse. Denne kompetence bibeholdes i princippet og overføres kun, hvis barnet har fået sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat, og en af de alternative betingelser, der er nævnt i artikel 10, derudover også er opfyldt (dom af 1.7.2010, Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, præmis 41).
- 47 I hovedsagen er det ubestridt, at det omhandlede barn havde sit sædvanlige opholdssted i Portugal umiddelbart før, det ulovligt blev fjernet til Rumænien.
- 48 Med hensyn til virkningen af en foreløbig retsafgørelse om tildeling af forældremyndigheden over et barn, såsom den, der blev truffet af de portugisiske retter i hovedsagen, og hvorved det omhandlede barns bopæl blev fastsat til moderens bopæl, der er beliggende i Portugal, bemærkes, at artikel 10 i forordning nr. 2201/2003 netop tager sigte på den situation, hvor barnet får nyt sædvanligt opholdssted umiddelbart efter en ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse (dom af 8.6.2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, præmis 55). Således som det allerede bemærkes i præmis 39 i nærværende kendelse, er der bl.a. tale om ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn, når fjernelsen har fundet sted i strid med en forældremyndighed, der følger af en retsafgørelse.
- 49 Den omstændighed, at der foreligger en sådan midlertidig retsafgørelse, kan følgelig ikke være afgørende for fastlæggelsen af barnets »sædvanlige opholdssted«, hvilket hovedsageligt er udtryk for et spørgsmål af faktisk karakter (jf. i denne retning dom af 8.6.2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, præmis 54).
- 50 Endvidere bemærkes, at selv hvis det omhandlede barn i hovedsagen havde fået et nyt sædvanligt opholdssted i Rumænien som omhandlet i denne forordning, ville den nævnte ret, som anført i præmis 46 i nærværende kendelse, ikke kunne erklære sig kompetent i henhold til forordningens artikel 10 i stedet for retterne i den medlemsstat, hvori barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før, det blev fjernet, medmindre en af de alternative betingelser, der er fastsat i litra a) og b) i denne artikel, ligeledes er opfyldt.
- 51 Domstolen har i denne henseende allerede haft lejlighed til at bemærke, at forordning nr. 2201/2003 tilsigter at modvirke børnebortførelser mellem medlemsstaterne, og at en ulovlig fjernelse af et barn som den i hovedsagen omhandlede i princippet ikke bør have til virkning at overføre kompetencen for retterne i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse, til retterne i den medlemsstat, som barnet er bragt til, og dette uanset om barnet efter bortførelsen har fået sædvanligt opholdssted dér. Domstolen har således fastslået, at betingelserne i artikel 10, litra a) og b), i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes strengt (dom af 1.7.2010, Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, præmis 43-45).
- 52 I hovedsagen fremgår det ikke af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at en af disse betingelser er opfyldt. Dels er det nemlig, henset til de anmodninger, barnets mor har indgivet til de portugisiske og rumænske retter, ganske udelukket, at den forældremyndighedsindehavende person har affundet sig med fjernelsen eller tilbageholdelsen af barnet som omhandlet i artikel 10, litra a), i forordning nr. 2201/2003. Dels kan, henset til, at der foreligger en anmodning om tilbagegivelse indgivet under et år fra tidspunktet for fjernelsen af barnet, som de rumænske retter har taget til følge, og til, at de portugisiske retter ikke forekommer at have truffet en afgørelse om forældremyndighed, som ikke indebærer tilbagegivelse af barnet, ingen af de i forordningens artikel 10, litra b), fastsatte betingelser anses for opfyldt.

- 53 Det må følgelig fastslås, at retterne i den medlemsstat, hvori barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før, det blev fjernet ulovligt, i en situation som den i hovedsagen omhandlede i henhold til artikel 10 i forordning nr. 2201/2003 har kompetence til at træffe afgørelse om en anmodning vedrørende forældremyndigheden over barnet.
- 54 Med hensyn til den forelæggende rets kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om underholdsbidrag bemærkes, at artikel 3, litra d), i forordning nr. 4/2009 bestemmer, at den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende forældreansvar i medlemsstaterne, kan være kompetent, når anmodningen om underhold er accessorisk i forhold til denne sag, medmindre denne kompetence alene støttes på en af parternes nationalitet. I medfør af denne bestemmelse har den ret, der har kompetence i medfør af artikel 10 i forordning nr. 2201/2003, i princippet også kompetence til at træffe afgørelse vedrørende en påstand om underholdspligt, der er accessorisk i forhold til den sag om forældreansvar, som er indbragt for den (jf. i denne retning dom af 12.11.2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, præmis 35, og kendelse af 16.1.2018, PM, C-604/17, ikke trykt i Sml., EU:C:2018:10, præmis 32).
- 55 Eftersom de rumænske retter, således som det fremgår af præmis 53 i nærværende kendelse, i henhold til artikel 10 i forordning nr. 2201/2003 ikke har kompetence til at træffe afgørelse om en anmodning vedrørende forældremyndigheden over det i hovedsagen omhandlede barn, har de heller ikke kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om underholdsbidrag på grundlag af artikel 3, litra d), i forordning nr. 4/2009. Endvidere fremgår det ikke af de oplysninger, som Domstolen råder over, at de nævnte retter i medfør af en anden bestemmelse alligevel kan have kompetence til at træffe afgørelse om underholdsbidrag i henhold til forordning nr. 4/2009.
- 56 Under hensyn til de oplysninger, Domstolen råder over, har den forelæggende ret følgelig hverken kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om forældremyndighed over eller om anmodningen om underholdsbidrag til CV og DU's barn, eftersom denne kompetence tilkommer de portugisiske retter.
- 57 På baggrund af det ovenstående som helhed bør de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 10 i forordning nr. 2201/2003 og artikel 3 i forordning nr. 4/2009 skal fortolkes således, at i en sag som den i hovedsagen omhandlede, hvori et barn, der havde sit sædvanlige opholdssted i en medlemsstat, er blevet fjernet ulovligt af en af sine forældre til en anden medlemsstat, har retterne i denne anden medlemsstat ikke kompetence til at træffe afgørelse om en anmodning om forældremyndigheden over eller om fastsættelse af et underholdsbidrag til det pågældende barn, når der ikke foreligger nogen oplysninger om, at den anden forælder har affundet sig med fjernelsen af barnet eller har indgivet en anmodning om tilbagegivelse af det.

Sagsomkostninger

- 58 Da sagen i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 10 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 og artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt skal fortolkes således, at i en sag som den i hovedsagen omhandlede, hvori et barn, der havde sit sædvanlige

opholdssted i en medlemsstat, er blevet fjernet ulovligt af en af sine forældre til en anden medlemsstat, har retterne i denne anden medlemsstat ikke kompetence til at træffe afgørelse om en anmodning om forældremyndigheden over eller om fastsættelse af et underholdsbidrag til det pågældende barn, når der ikke foreligger nogen oplysninger om, at den anden forælder har affundet sig med fjernelsen af barnet eller har indgivet en anmodning om tilbagegivelse af det.

Underskrifter